

Inhoud

Voorwoord	9
1 De Belgen doen het beter?	13
1.1 Van gidsland tot staat in verwarring	13
1.2 Minister Anciaux in de verdediging	16
1.3 (Op) de hoogte van cultuurparticipatie	18
1.4 De grens als spiegel	20
1.5 Vlaams en Nederlands cultuurbeleid onder de loep	29
1.6 Theoretisch kader	35
1.7 Aanpak	47
1.8 Opzet	54
2 Cultuurparticipatiebeleid in Nederland en Vlaanderen	59
2.1 Argumenten voor overheidssteun	59
2.2 Cultuurparticipatiebeleid in Vlaanderen	60
2.3 Cultuurparticipatiebeleid in Nederland	70
2.4 Conclusies en vergelijking met het Vlaamse participatiebeleid	82
2.5 Doelstellingen en beoogde resultaten van het beleid	83
2.6 Gefundeerd cultuurparticipatiebeleid	91
2.7 Een eerste beeld van de beleidstheorie in Nederland en Vlaanderen	97
3 De opkomst en ontwikkeling van de cultuurparticipant	101
3.1 Cultuurparticipatie nader bekeken	101
3.2 Legitieme cultuur	104
3.3 De ontwikkeling van de cultuurparticipatie	111
3.4 Trends in cultuurparticipatie in Nederland	115
3.5 Trends in cultuurparticipatie in Vlaanderen	123
3.6 Ontwikkeling van de cultuurparticipatie in Nederland en Vlaanderen	129
3.7 De relativiteit van cijfers en beleid	131
3.8 Toekomstbeelden	134
3.9 Conclusies en vervolg van het onderzoek	136
4 Emancipatie van de Vlaming: sociaal-cultureel werk	141
4.1 De ontwikkeling van een Vlaams cultuurbeleid	141
4.2 Taalstrijd en culturele emancipatie	141
4.3 Culturele autonomie	145
4.4 Sociaal-cultureel werk	151
4.5 Geen ontzuiling maar herzuiling	156
4.6 Herwaardering van het sociaal-cultureel werk	159
4.7 Kunst en cultuur in het sociaal-cultureel werk	165

4.8	Sociaal-cultureel werk in Nederland: een verweesde sector	169
4.9	Resultaten van het sociaal-cultureel werk in Nederland en Vlaanderen	177
4.10	Conclusie sociaal-cultureel werk in Nederland en Vlaanderen	178
5	Tussen supermarkt en delicatessenzaak: podia voor cultuurspreiding in Vlaanderen	183
5.1	Culturele basisinfrastructuur: de culturele centra	183
5.2	De opkomst van de kunstencentra	195
5.3	Infrastructuurbeleid	198
5.4	Verdeling en spreiding van het podiumaanbod	201
5.5	Culturele centra versus kunstencentra	203
5.6	Het bereik van de culturele centra in relatie tot kunstencentra en schouwburgen	206
5.7	Conclusie podiuminfrastructuur in Vlaanderen	210
6	Geconcentreerde spreiding: podiuminfrastructuur in Nederland	213
6.1	De Nederlandse podiuminfrastructuur door een Vlaamse bril bekeken	213
6.2	Ontwikkeling van de podiuminfrastructuur	213
6.3	Fondsen en professionalisering	219
6.4	Het Actieplan Cultuurbereik (2001-2008)	223
6.5	Culturele basisinfrastructuur	225
6.6	Omvang en spreiding van het aanbod	227
6.7	Tussen buurthuis en schouwburg	232
6.8	Conclusie podiuminfrastructuur in Nederland	235
7	Uitbreiding van het aanbod	241
7.1	De ontwikkeling van het gesubsidieerde aanbod	241
7.2	Vernieuwing in de kunsten in Vlaanderen	241
7.3	Het gesubsidieerde kunstenaanbod in Vlaanderen	245
7.4	Vernieuwing en publieksbereik	249
7.5	Ontwikkeling van het gesubsidieerde podiumkunstenaanbod in Nederland	250
7.6	Conclusie vernieuwing van het aanbod	258
7.7	Verbreding van het aanbod	260
7.8	Pluriformiteit van het aanbod in Vlaanderen	261
7.9	Verbreding in Nederland	263
7.10	Popmuziekbeleid in Nederland en Vlaanderen	267
7.11	Conclusie verbreding en vernieuwing van het aanbod in Nederland en Vlaanderen	273
8	Drempels voor cultuurdeelname: cultureel erfgoed	279
8.1	Drempels slechten	279
8.2	Drempels voor cultuurdeelname in Vlaanderen	279

8.3	Erfgoedbeleid in vogelvlucht	283
8.4	Cultureel erfgoed en (drempels voor) participatie	285
8.5	De prijs van cultuur	290
8.6	Volkscultuur	297
8.7	Vrijwilligers in erfgoed	307
8.8	Verzamelaars en mecenasen	311
8.9	Conclusie drempels voor erfgoedparticipatie	313
9	Cultuurbeoefening baart kunstliefhebbers?	317
9.1	Culturele competentie	318
9.2	Amateurkunstbeleid in Vlaanderen en Nederland	319
9.3	Cultuureducatiebeleid in Vlaanderen en Nederland	329
9.4	Cultuureducatiebeleid in Vlaanderen	330
9.5	Cultuureducatiebeleid in Nederland	338
9.6	Netwerken en verbindingen: analyse Anne Bamford	356
9.7	Vergelijking cultuureducatiebeleid in Vlaanderen en Nederland	358
9.8	Sociaal-artistiek werk en community arts	360
9.9	Deelname aan amateurkunst en buitenschools kunstonderwijs in Nederland en Vlaanderen	363
9.10	Conclusie amateurkunst- en cultuureducatiebeleid	364
10	Slotbeschouwing	369
10.1	Van beleidsvisie tot beleidsideologie	369
10.2	Het beleidsprobleem cultuurparticipatie	371
10.3	De perceptie van het probleem in Nederland en in Vlaanderen	374
10.4	Beleidsvisie op cultuurparticipatie: wat willen we bereiken?	380
10.5	Beleidsvisie op cultuurparticipatie: hoe gaan we dat bereiken?	385
10.6	Actoren en instrumenten voor het stimuleren van de cultuurparticipatie	388
10.7	Conclusie beleidsvisie cultuurparticipatie	397
10.8	Wat hebben we bereikt?	399
10.9	De merites van de beleidsvisie	405
10.10	Ontembare problemen	408
10.11	De beleidsideologie in Nederland en Vlaanderen	413
11	Epiloog	421
	Samenvatting	425
	Summary	433
	Overzicht van kaders, tabellen en figuren	441

Bijlagen		
A	Politieke partijen in Nederland en Vlaanderen	445
B	Overzicht van afkortingen	447
C	Bewindspersonen voor Cultuur in Nederland en Vlaanderen (1966-2011)	450
D	Organogram cultuurbeleid Nederlandse rijksoverheid en Vlaamse Gemeenschap	453
E	Overzicht van meelezers	455
F	Primair en voortgezet onderwijs in Vlaanderen en Nederland	457
	Literatuur	458
	Publicaties van het Sociaal en Cultureel Planbureau	491